ئیسلام، مافی منداڵان و حیجاب… مەنسور حکمەت

ئیسلام، مافی منداڵان و حیجاب – گیتی ڕای کارگەر…مەنسور حکمەت
وەرگێڕانی لە فارسییەوە: کاوە عومەر

لە بەرگریکردن لە قەدەغەکردنی حیجابی ئیسلامی بۆ منداڵان

لەم دوایانەدا، لە ستۆکهۆڵم، دوو بەیاننامە بە هەمان ڕۆح، هەمان تەوەر و ڕەنگ تەنانەت لە هەمان قەڵەمەوە، بە تۆنێکی زۆر دوژمنکارانە لە دژی هەڵمەتی بەرگری لە مافی ژنانی ئێران و کۆمیتەی سویدی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری، بڵاوکراونەتەوە، کە پێویستی بە وەڵامێکی جددی هەیە . ڕاگەیاندنی یەکەم سەبارەت بە واژۆی "دەستەی نووسەرانی گۆڤاری ژنان و بناژۆخوازی سویدی (؟)"یە و ڕاگەیاندنی دووەمیش واژۆی ڕاستەوخۆی لەلایەن ڕیکخراوی ڕای گەرگەر[١] خۆیانی لەسەرکراوە

ئەو پرسەی ئەم دەستانەی توڕە کردووە، دیارە بەرگریی ئێمەیە لە داواکاری قەدەغەکردنی حیجابی ئیسلامی بۆ منداڵان. دەڵێن ئێمە "نکۆڵیکردنە لە ئازادی جلوبەرگ بۆ موسڵمانان"، ئەمەش "نکۆڵیکردنە لە مافی دیموکراسی کەمینەکان"، دەڵێن ئێمە دەمانەوێت بەرێین ئەم داوایە "ڕەزاخانی"{٢} و "پۆل پۆتی" و "فاشیستی" و "ڕەگەزپەرستی"یە. دەڵێن دەمانەوێت بەزۆر حیجاب لە سەری ژنان لاببەین، دەڵێن ئێمە خەڵکمان دابەشکردووە بەسەر " ئوممەتی ئیسلامی و دوژمنەکانی" و بەنیازین دەست بە "جەنگی خاچ پەرستی" بکەین. وە ئەمانە تەنها قسە. باشەکانیانە . شتی زۆر زیاتریش دەیڵێن کە لە هەر کۆمەڵگایەکدا کە شەرەف و کەرامەتی هەموو مرۆڤەکان تێیدا پارێزراو بێت و ئەوە "کەمینەکان" بە سەلامەتی نەریت و کولتوری ئیسلامی و ڕۆژهەڵاتی "خۆیان" جێناهێڵرێن، کاروباری وتاردەر بە تاوانی سووکایەتیکردن بە کەرامەت تۆمەتبار دەکرێت و ئەو بوختان بە "حکومەت و یاسا و پۆلیس" دەکات.

ناکۆکی لەسەر مافە حاشاهەڵنەگرەکانی منداڵان و پرسی کپ کردن و چەوسانەوەی ژنان لە بنەماڵە ئیسلامییەکاندا جیاوازییەکی ڕاستەقینەی نێوان ئێمە و ئەوانە، کە پێویستە پێناسە بکرێت و جەختی لەسەر بکرێتەوە. ئەمە جیاوازییەکی قووڵ و زۆر گرنگە کە لە خوارەوە دەگەینە ئەوە. بەڵام هیستریای ئەم ڕاگەیاندنانە بۆ ناکۆکی تیۆری ئەم بزووتنەوەیە لەسەر ئەم بابەتە نییە، بەڵکو دەگەڕێتەوە بۆ

ئەوەی کە ئەم دۆستانە لەوە تێگەیشتوون کە هەروەک چۆن پشتگیریان بۆ دەرکردنی ئەفغانییەکان لە ئێران (پێش کەوتنی یەکێتی سۆڤیەت و مەعمودیەتی دیموکراسی ئەم دۆستانە) و کاتێک ئۆردوگای خۆشەویستیان لە شەڕدا بوو لەگەڵ موسڵمانانی ئەفغانستان و بەو هۆیەشەوە هێشتا دیموکراسی بۆ ئەفغانییەکان ڕێگەپێنەدرا بوو) جارێکی دیکە لەبەردەم خەڵکدا وێرانیان کردووە و فەزیحەیەکیان وروژاندووە. ئەم مشتومڕ و هیستریایە سەبارەت بە کۆبوونەوەیەک کە بانگەوازیان بۆ کرد بوو بۆ وەڵامدانەوەی کۆمۆنیستەکان و بەلاڕێدابردنی سەرنجی فراوانی ڕای گشتی لەسەر بۆچونەکانی کەمپینەکە و قسەکانی ئەسرین محەممەدی. بەڵام وەک لە ڕاگەیاندنەکەیاندا دەردەکەوێت، خۆیان بە ڕواڵەت چاوەڕوانی ئەم قبوڵکردنە بەرفراوانە لەلایەن موسڵمانان و بێگونین “بنەماگەراکان” و هات وهاوارو تەکبیر و سەڵاوات لێدانیان لە ڕیزی پشتیوانانیاندا نەبوون. هەر لەوکاتەدا هەستیان کرد کە دۆڕاندویانن و دەرکیان بەوە کردووە کە دۆڕاون. بڕیار نەبوو ئەوەندە ئیسلامی دەرکەون. بڕیار نەبوو “سنوورەکان”یان بەم شێوەیە لەگەڵ جەماعەتی ئیسلامی “تێکەڵا ببێت”، ئەم ئیسلامە دا□□د□دراوە ڕەنگە سوودی هەبێت بۆ ڕێکخراوی دەرەوەی وڵاتی “حزبی برا” لە وڵاتێکدا کە ئیسلام کاریگەریی هەبێت لەنێو کۆچبەرەکانیدا (کە تا ئێستاش گوماناوییە)، بەڵام بۆ ڕێکخراوێک کە مامەڵە لەگەڵ کۆچبەرانی ئێران دەکات، کە زیاتر شارستانییە و بە قووڵی دژە ئایین و هەر وەک لە کوراسەکەدا بە “زۆر چاک”، ناویان دەبەن ئەمە بە ڕیسواکردن و فەزیحەیەکی سیاسی گەورە دادەنرێت. بۆ ڕێکخراوێک کە دەیەوێت دیسانەوە ئیسلام و بزووتنەوەی ئیسلامی دابەش بکاتەوە بۆ باش و خراپ، میانڕەو و بناژۆخواز، ژەهراوی و شیاوی خواردن، و جەماوەری و دژە جەماوەری، هەمان ئەو ڕێکخراوەیە کە هەمووان دەزانن پاش ماوەی هەمان بزووتنەوەی کۆمەڵایەتی و نەریتی سیاسیی حزبی توودە{٣} و ڕێکخراوی ئەکسەریەت و{٤} شوێنکەوتوانی هێڵی ئیمام ڕادەستی کۆمەڵگا کراون، بە ڕوونی ئیفلاسی سیاسی خۆیان دەرکردووە. ئەمە ” حیجاب گیتی” و ” ئیسلام گیت”ی ئەم بەڕێزانەیە. ئەوان خۆیان لەوە تێگەیشتوون و دەیانەوێت بە ژاوەژاو و مشتومڕ بۆ ئەوەی ڕوی کارەکانیان سپی بکەنەو، دەیانەوێت پشتگیری موسڵمانان لە هەڵوێست و بیرکردنەوەکانیان بخەنە ئەستۆی “چەپ” و “بناژۆخوازی” دژە ئیسلامیمان. ئەگەر حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ڕەزاخانی و پۆڵ پۆتی نەبێت، ئەوا موسوڵمانە بناژۆخوازەکان نەیان دەتوانی ببنە خاوەن ماف و لەپشت قەڵغانی دیموکراسیەوە خۆیان بپارێزن، بەناچاری سنووریان نەمێنێ لەگەڵ ڕای کارگەر و گ□قاری دژە بناژۆخوازی ژنانی سویدی! لۆژیکێکی جوان بەڵام بەدڵنیایی بێ

ناوەرۆک.

با یەک بە یەک ئاڕاستەی ئەم بابەتە باس بکەین.

مافی منداڵان و حیجابی ئیسلامی

ئەمە باسمان لە “لابردنی باڵاپۆشی سەری ژنان” نەکردووە لەلایەن “پۆلیسەکانەوە”. بەرنامەی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری بەڕاشکاوی بەرگری لە ئازادی جلوبەرگ پێشین دەکات. بەڵام بەرنامەکەمان هەروەها دەیەوێت منداڵان لە دەستێوەردانی ئایین و مەزهەبە ئایینیەکان بپارێزرێن، جگە لەوەش “ڕێگری لە منداڵان بکریت بۆ دەست ڕاگەیشتنیان بە مافە مەدەنی و کۆمەڵایەتییەکانی خۆیان، وەک پەروەردە و کات بەسەربردن، و بەشداریکردن لە چالاکیە کۆمەڵایەتی”.یەکانی تایبەت بە منداڵان.” بە تاوانی دەزانێت، باسی ئازادی هەڵبژاردنی حیجابی ئیسلامی پێوەندی بە گەورەکانەوە هەیە. پەیوەندی بەو کەسانەوە هەیە کە مافی هەڵبژاردنیان هەیە، لانی کەم بە شێوەیەکی نمایشی و بە پێی یاسا، و بەرپرسیارەتی دەرئەنجامەکانی هەڵبژاردنی ئازادیان لە ئەستۆ بگرن (هەرچەندە مافی هەڵبژاردنی ژنانێکی پێگەیشتوو کە چەقۆ و شووشەی تەزابی ئیسلامی دەناسن لە نمایشی نمایشی ترە). باسی ئازادی پۆشاک هیچشتێک ناڵێت دەربارەی مافی منداڵان و کچە لاوەکان کە لە بنەماڵەیەکی ئیسلامیدا لە ژێر چاودێری دایک و باوکیاندا دەژین. هەڵکەوتوە ئازیزەکانمان دەڵێن جیاکردنەوەی منداڵان و گەورەکان “جیاوازی لە کێشەکەدا دروست ناکات”. نەخێر زۆر شت دروست دەکات.

ئەمە دەڵێین لە بەرکردنی حیجابی ئیسلامی لەسەر ئەو منداڵ و هەرزەکارانەی کە بە تەمەنی یاسایی نەگەیشتوون پەیوستە لەڕووی یاساییەوە قەدەغە بکرێت. چونکە ئەمە بەدیهێنانی مافی منداڵ نییە بۆ هەڵبژاردنی جلوبەرگ، بەڵکو بە پێچەوانەوە، لە ڕاستیدا سەپاندنی جلوبەرگی تایبەتە بەسەر منداڵەدا لەلایەن شوێنکەوتووانی مەزهەبێکی دیاریکراوی ئایینیەوە. بەڕێزان پشتگیریکردن لە ئازادی و مافی هەڵبژاردنی منداڵ (کە [illegible]ها نییە) پەیوستی بەوەیە کە لە ڕووی یاساییەوە ڕێگری لەم سەپاندنە بکرێت. منداڵ کە ئایین و نەریت و دەمارگیریەکی تایبەتیان نییە. تا ئێستا پەیوەست نەبووە بە هیچ گروپێکی ئایینیەوە. مرۆڤێکی تازەیە کە بە ڕێکەوت و سەربەخۆ لە ئیرادەی خۆی، لە بنەماڵەیەکدا بە ئایین و نەریت و پێشوەختەی تایبەتەوە هاتەتە ژیانەوە. کۆمەڵگا پابەندە. بە بێلایەنکردنی کاریگەرییە نەرێنییەکانی ئەم تیروپشک و تیروپشکی کوێرانە. کۆمەڵگا بەرپرسیارە لە ڕەخساندنی هەلومەرجی یەکسان و دادپەروەرانە بۆ ژیانی هەموو منداڵان و گەشەکردن و ئاوەدانییان و بەشداری چالاکانەیان لە ژیانی کۆمەڵایەتیدا. هەرکەسێک بیەوێت

ڕێگای ژیانی کۆمەڵایەتی ئاسایی منداڵ کوێر بکاتەوە، هەروەک چۆن کەسێک بیەوێت بە پشت بەستن بە کلتور و ئایین و کۆمپلێکسی شەخسی و گروپی خۆی هێرش بکاتە سەر جەستەی منداڵێکە، دەبێت ڕووبەڕووی بەربەستی بەهێزی یاسا و کاردانەوەی جددی کۆمەڵگاکە ببێتەوە. هیچ کچێکی نۆ ساڵان شووکردن، خەتەنەکردن (بڕین)، چێشتلێنان و خزمەتکاری ئەندامانی نێرەکان خێزان "هەڵنابژێرێت"، بێبەشبوون لە وەرزش و پەروەردە و یاری. منداڵ لە خێزان و لە کۆمەڵگادا بە پێی داب و نەریت و ڕێسا دامەزراوەکان بەباردەهێنرێت و بە شێوەیەکی ئۆتۆماتیکی ئەو بیر و داب و نەریتانە وەک شێوازی ژیانی ئاسایی قبوڵ دەکات. قسەکردن لەسەر هەڵبژاردنی حیجابی ئیسلامی لەلایەن خودی منداڵانەوە گاڵتەجاڕترە لە گاڵتەجاڕی. ئەو کەسەی وا پیشان دەدات کە میکانیزمی باڵاپۆشکردنی کچی باخچەی ساوایان "هەڵبژاردنی دیموکراسی" خۆیەتی، یان خەڵکی سەر ئەم گۆی زەوییە نییە، یان دووڕوویەکە کە شایەنی ئەوە نییە بچێتە ناو باسی مافی منداڵان و بەرەنگاربوونەوەی هەڵاواردنی منداڵان لەگەڵیدا. مەرجی بەرگریکردن لە هەر جۆرە ئازادییەکی منداڵ بۆ ئەزموونکردنی ژیان، مەرجی بەرگریکردن لە هەڵبژاردنی ئازادانەی منداڵ، بریتییە لە ڕێگریکردن لەم سەپاندنە خۆبەخۆ و باوانە. ئەو کەسەی پێی وایە لە مەسەلەی حیجابدا هیچ جیاوازییەک لە نێوان منداڵێک یان گەورەیەکدا نییە، پێش ئەوەی ببێتە ئەندامی دەستەی سەرنووسەرانی شوێنێک، یاخود کۆمیتەی سکاندیناڤیایی کەسێک دروست بکات، پێویستە لەسەرەتای بابەتەکەتەوە بیر لە دواکەوتوویی فیکریی و نەزانییەکەی خۆی بکاتەوە.

بەڵام لە باسی "پێشێلکردنی مافە دیموکراسییەکان"دا، ئەمانە ئاماژە بە مافی منداڵان ناکەن بەڵکو ئاماژە بە مافی دایک و باوک دەکەن. ئایا قەدەغەکردنی حیجابی ئیسلامی بۆ منداڵان و هەرزەکاران "مافی دیموکراسی" لە دایک و باوک دەبڕێت؟ ئەمە ئیدیعای ئەوانە. خۆشبەختانە کۆمەڵگای مرۆڤایەتی لەو سەردەمە دوور دەکەوێتەوە کە ژن و منداڵ لە ناو موڵکی باوک و مێرددا بوون و مافی ئەوەیان هەبووە بە فەرمی بیانکوژن. ئەوەی ئەم بەڕێزانە وەک مافی دیموکراسی دایکان و باوکان باسی دەکەن، بەردەوامبوونی مافە خێڵەکییەکانی باوکە، کە خۆشبەختانە لەگەڵ پێشکەوتنی کۆمەڵگا و زیاتر و زیاتر "فەرماڵی"بوونیدا، بە توندی سنووردار بووە. بەڵێ هاوڕێیان مافی دایک و باوک بەرامبەر منداڵ سنووردارە و ملکەچی مافە مرۆیی و گشتگیر و یاساییەکانی منداڵە. ئەرکی یاسا (و "حکومەت و پۆلیس")ە لە هەموو وڵاتێکدا کە ئەمە مسۆگەر بکات. هیچ کەس چ باوک ودایک وچ خاڵ ومام وپور مافی لێدان و ترساندنی

منداڵیان نییە، کەس مافی ئەوەی نییە ئازادی لە منداڵ زەوت بکات، کەس مافی ئەوەی نییە منداڵ لە خوێندن و وەرزش و پەیوەندی کۆمەڵایەتی دووربخاتەوە.
ڕێگە بە بەکارهێنانی سێکسی منداڵان نادات. کەس مافی ئەوەی نییە منداڵێک پەلکێشی کار بکات یان بیخاتە سەر کار. کەس مافی ئەوەی نییە دەستدرێژی جەستەیی بکاتە سەر منداڵ، تەنانەت ئەگەر بە پێی شەریعەتی ئەنوەریش بێت کەس مافی ئەوەی نییە منداڵێک لە هیچ کام لەو ئاسانکاریانە بێبەش بکات کە کۆمەڵگا بە شێوەیەکی ئاسایی بۆ مافی خۆی زانیوە. ئەم دەستدرێژیکردنە سەر منداڵانە لە "مافە دیموکراتییەکان"ی هیچ مرۆڤێکدا نین. قەدەغەکردن و سنووردارکردنی چالاکییە نەریتی و خێڵەکییەکانی باوک و مێرد مەرجێکی گرنگە بۆ ئەوەی منداڵان لە مافە سەرەتاییەکانی مرۆڤ بەهرەمەند بن. ئەو مافانەی کە پێویستە چەندین جار لەمەش فراوانتر بکرێن. هاوڕێیانی ئازیز، ئازادیخوازانی نیوەکاتی، بڕوا بکەن، کۆمەڵگا پێشکەوتووە و گەیشتووەتە ئەم ئاستە. مەبەستم ئەوەیە ئایا بەڕاستی ئەوەندە قورسە لەم ڕاستییە سادانە تێبگەین؟
بەڵام ڕەنگە حیجابی ئیسلامی ئەم دەستدرێژیکردنە سەر منداڵانە لەخۆ نەگرێت. ئاخر حیجاب "نەتەوەیی"یە، "خۆماڵی"، سەر بە "کۆچبەرە بێبەشەکان"ە، بەشێکە لە کلتوری "ئەمە-ڕۆژهەڵاتییەکان"، جلێکی "دژە ئیمپریالیزم"ە، ڕەگەزپەرستەکانیش هەروەها خۆشیان پێی نایەت، خودی وەزیری کۆچبەری سوید یش خۆیبایەخا پێش نیە. ئەم دەستخۆشی و بەمانایانە لە دەمی موسوڵمانێکی "نا بناژۆخواز"، یان مەزهەبی مەسعوود و مریەم و ئەوانی دیکە، چاوەڕواننەکراو نین. بەڵام ئایا ئەوانەی بانگەشەی ئەوە دەکەن کە ژنن و دەیانەوێت پێشبکەون، و تەنها سڵاو لە "چالاکانی خاوەن مێژووی بزووتنەوەی ژنان و بزووتنەوەی دژە ڕەگەزپەرستی لە سوید" دەکەن، هێشتا مانای کۆمەڵایەتی حیجابی ئیسلامی، و کاریگەرییە تێکدەرەکانی لەسەر دەروون و ژیانی کچان و هەرزەکارانی گەنج لە سوید نازانن؟ بەڕاستی پێویستە بەئەوانە ئازار و دڵتەنگی منداڵێک کە گۆشەگیر و بێدەسەڵاتەو، نازانێت بۆچی ڕێگەی پێنادرێت بگەڕێت و هەستێتەوە و یاری بکات و مەلە بکات و لەگەڵ هاوپۆلەکانیدا پەیوەندی کۆمەڵایەتی بکات و ئەویش نایکات بچووکترین بژاردەتان هەیە بۆ دەرچوون لەم دۆخە و ڕزگاربوون لەم کابوسە.؟ بزانە پەروەردەی تودەئیستی چەندە قوڵ و ڕەگ و ڕیشەی لەم ڕیزەدا هەیە، کە تەنانەت جارێکیش بە ڕێکەوت، ناکەونە هەڵوەستێکی بیرکردنەوەی ئازادانە دژی ئیسلام.
قەدەغەکردنی حیجابی "ئیجباری" بۆ منداڵان

ئەم دروشمە بەڵگەی ئەوانە دژی پرسی سەپاندنی حیجاب بەسەر منداڵاندا. پێیان وایە فۆرمولێکی باش و کاریگەر و دیموکراسیان دۆزیوەتەوە. بەڵام ئەم دروشمە هیچ ناڵێت و بچووکترین کاریگەری لەسەر واقیعی دەستدرێژیکردنە سەر منداڵان و بەتایبەتی کچانی گەنج لە ژینگە ئیسلامییەکاندا نییە. بۆچی؟ سەرنجی مانای پراکتیکی ئەم فۆرمولەیە بدە. ئەگەر ئەم بڕیارە ببێتە بنەمای کارپێکردنی کۆمەڵگا، تەنها منداڵانێک لە حیجابی ئیسلامی بێبەش دەبن کە دەتوانن لە بەردەم دادگا یان دەسەڵاتدا بیسەلمێنن کە دایك و باوکیان بەزۆر حیجابیان بەسەردا کردووە. تا زۆرەملێ نەسەلمێنرێت، هیچی دژ بە یاسا نەکراوە. ڕاستگۆیانە ئەم فۆرمولەیە پێشکەوتنێکە. هەر منداڵێکی ئازا و تەمەن ٩ ساڵ کە دەرچووی خوێندنی یاسا بێت، کە بە باشی ئاگاداری مافە مەدەنییەکانی بێت و ئامادە بێت لە بنەماڵەکەی ڕەت بکرێتەوە و بە ئاشکرا و بە فەرمی شایەتی دژی دایک و باوکە موسڵمانەکانی بدات و بەڵگەی تەواویان هەبێت بۆ ئەوەی ئیجباری لایەنی حیحاب نیشان بدات دەتوانرێت بخرێتە بەردەم دادگا و ئەگەری هەیە کە وەڵامی پارێزەرانی بەرگری لە دایک و باوک تەواوی پرسی کولتووری ڕێژەیی لە قۆڵی خۆیدا بێت.(بێگومان ئەگەر پیشەسازییەکانی سوید لە هەمان ساتدا هیچ شتێک هەناردەی “جیهانی ئیسلامی” نەکەن) پێویستە ڕێگەی پێبدرێت حیجابەکەی لاببات. بێگومان ئەم منداڵە دواتر لە کوێ دەژی و لە هێڵی پاس و لە ڕێگای قوتابخانەدا چی دەکات لە کێشەکانی ئەو هاوڕێیانە نییە.

تەواوی تایبەتمەندی ئەم فۆرمولەیە ئەوەیە کە بیرکردنەوەی ساویلکەیی و نەزانی بەرگریکارەکانی لە میکانیزمەکانی ژیانی ڕاستەقینە و تەواوی کێشەی دەستدرێژیکردنە سەر منداڵان لە کۆمەڵگا و لە خێزاندا نیشان دەدات. هاوڕێیانی ئازیز، بیرمەندە گەورەکان، میکانیزمی زۆرەملێ و سەپاندن لە بنەماڵەدا لەمانە بنەڕەتیتر و شاراوەتر و سیستماتیکترە. کەس بەزۆر حیجاب ناخاتە سەر سەری منداڵان، چونکە منداڵەکە ئیرادەی دایک و باوک ناخاتە ژێر پرسیارەوە. لە هزری خۆیدا تەنانەت کاتێك لێی دەدرێت و دەستدرێژیی جەستەیی دەکرێتە سەر، ئەوانە بە دروست دەزانێت و خۆی بە تاوانبار دەزانێت. تەسلیم بوون بە ئیرادەی دایک و باوک بە ئەرکێکی ئاشکرا دادەنرێت. بۆ منداڵ، لەدەستدانی خۆشەویستی دایک و باوک، نەبوونی ڕەزامەندی ئەوان، ئازاردانی کابوسێکە. نازانرێت بۆچی ئەم برادەرانە ئازایەتییەک کە خۆیان بە کۆمەڵ ناتوانن لەبەرانبەر موسڵمانەکان نیشانی بدەن، بەلام چاوەڕوانی ئەوەیان لەمنداڵێکی بچووک هەیە لە خێزانێکی ئاینی و لەبەرچاوی دایک و باوک و سەرکردەکانیاندا ئەو ئازایەتییە لەخۆی نیشانبدات. ئەم دەستانە

بڕیار بوو ماد□یەک، یاسایەک، سیاسەتێک، بۆ بەرگری لە مافی مندا□□ان پێشنیار بکەن، بەڵام بەم دروشمە، ئەوە ڕوون دەبێتەوە کە بەپێچەوانەوە ئەوە ئەم منداڵانەن کە دەبێ پەرۆش بن و ڕێگای کرێکار(رای کارگەر) و گ□قاری سویدی ژنان و بناژۆخوازی لە چەق بەستوویی سیاسی ڕزگاریان بکەن با لەمانە بپرسین بەڕاستی لە ماوەی ساڵێکدا باڵا پۆشی ئیسلامی لەسەر چەند منداڵ، سێ، چوار، حەوت، یازدە، بەم فۆرمولەیە لادەبرێت؟ ئایا بڕیارە ئەم دروشمە وەڵامی کێشەی نەوەیەکی مندا□□ان و هەرزەکاری چەوساوەی ئەمڕۆی سوید بداتەوە؟ با بپرسین بۆچی، لە حاڵەتی هاوشێوەدا، باری سەلماندنی تاوانەکە، یان تۆمارکردنی سکاڵا، لەسەر شانی منداڵ نییە؟ ئایا ئامادەی تەنها کاری “زۆرملێ”ی مندا□□ان قەدەغە بکەیت؟ ئایا ئامادەی تەنها دەستدرێژی سێکسی “زۆرملێ” بۆ سەر منداڵ قەدەغە بکەیت؟ ئامادەی تەنها لێدانی منداڵ بەپێچەوانەی ویستی ئەو قەدەغە بکەیت؟ ئامادەی هاوسەرگیری “بەزۆر”ی کچانی خوار تەمەنی یاسایی قەدەغە بکەیت؟ ئایا ئامادەی تەنها خەتەنەکردنی بە”زۆر”ی کچان مەحکوم بکەیت؟ ئایا ئەگەر لەه□ر□ی□کێک لەم کەیسانەدا منداڵەکە خۆی گوێ نەداتێ یان ڕازی بێت،سکاڵا تۆمار نەکات و یان سکاڵاکەی بکشێنێتەوە،ئیتر تاوانێک ئەنجام نەدراوە و ئەرکی ئێوە کۆتایی هاتووە و ویژدانتان ئاسودەیە و دەتوانیت بگەڕێیتەوە بۆ کۆبوونەوەی دەستەی نووسەرانی سویدی و کۆمیتەی سکاندیناڤیای ڕێکخراوەکەت؟

ئەم دروشمە بێ ناوەڕۆک و دووڕووییە. فۆرمولێکە بۆ دوورکەوتنەوە لە کێشەکە و موسڵمانان زویر نەکەن. لەبەرکردنی حیجابی ئیسلامی بەسەر کچانی گەنجدا بە پێناسە سەپاندنی ئایینی و کولتوورییە لەلایەن مەزهەبێکی دیاریکراوەوە. هەروەک چۆن موریدەکانی مەزهەبی “دەروازی بەهەشت” مافی ئەوەیان نییە منداڵەکانیان لەگەڵ خۆیان بکوژن لەکاتی خۆکوشتن بۆ چوونە ناو “کەشتی دایک”، خەڵکی مەزهەبی ئیسلامی مافی ئەوەیان نییە کە گۆشەگیری ، کۆیلایەتی و بێ مافی ژن لە ئایینەکەیاندا سوک وئاسانی.بەسەر ئەو کچانە بسەپێنن کە لەناو خێزانەکانیاندا چاویان بە دونیا هەڵهێناوە. کۆمەڵگە مافی خۆیەتی، بەڵام ئەرکیشی هەیە، بەرگری لە مافی ئەم منداڵانە بکات، تەنانەت ئەگەر خۆیشیان بێ ئاگابن لە ئەو بەڵاین□ی کە بەسەریاندا دێت.

بێ ئاگابێ یان بە باوەشی کراوەوە قبوڵ کرا بێت. کۆمەڵگا مافی خۆیەتی داوای ئەوە بکات کە ئەو پێوەرانەی کە بە تێچووی ڕۆشنگەری و خەباتی مافخوازی خەڵکی بێشومار گۆڕدراون بۆ ستایڵی ژیان، بە هەمان شێوە بۆ ئەم منداڵانە ڕەچاو بکرێن. ئەمانە تەنها موڵکی دایک و باوکیان نین. هاوڵاتیانی ڕێزدارو خاوەنی کۆمەڵگان و

کۆمەڵگا بەرپرسیارە لە پاراستنی مافەکانیان. ئەوەی بەڕاستی دەیەوێت سەپاندنی حیجاب بەسەر منداڵاندا قەدەغە بکات، ئەو کەسەی کە بەڕاستی دەیەوێت ڕزگاری بێت لەم کچانەی ئەمڕۆ قوربانی حیجابی ئیسلامین، هەروەها لەوە تێدەگات کە پێویستە داوای قەدەغەکردنی حیجابی ئیسلامی بۆ منداڵان بکات. تەنها ئەم داوایە بەڕاستی پشتگیری کچانی خێزانە ئیسلامیەکان دەکات. تەنها ئەم داوایە ڕێگە بەو خێزانانە دەدات کە نایانەوێت حیجابی ئیسلامی لەبەر بکەن، بەڵام لە ژێر فشاری گروپە ئیسلامیەکان و ئەو کەشوهەوایەی کە ژینگەی ژیانیان بەڕێوەدەبات، دەبنە هەمان ڕەنگی گروپەکە، بەرەنگاری ئەو فشارانە ببنەوە و مرۆڤانەتر مامەڵە بکەن. تەنیا ئەم داواکارییە ڕێگە بەو دایکانە دەدات کە ساڵانێکە هەست بەو زوڵمە دەکەن و هاوسۆزییان لەگەڵ کچەکانیان هەیە، پاڵپشتی منداڵەکانیان بکەن و دەنگێک لە ژینگەی خێزاندا بدەزنەوە. تەنها ئەم داواکارییە بەڕاستی بازرگانانی ئایینی لە ژینگەی کۆچبەراندا گۆشەگیر دەکات. تەنیا ئەم داواکارییە دەستبەری کەمترین سەختی و بێپرەنسیپیترین ڕێگەیە بۆ ڕزگاربوونی منداڵان لەو ستەمکارییەی کە ڕەوایەتی پێدراوە بەسەریاندا.

دەوەزمەی "یاسا و پۆلیس".

دیارە یەکێک لە تاوانە قورسەکانمان ئەوەیە کە ویستمان بە یاسا ئەم زوڵمە بوەستێنێت کە بەرامبەر کچان و هەرزەکارانی گەنج لە ژینگە ئیسلامیەکاندا ئەنجام ئەدرێن. داوامان کردووە جۆرێکی دیاریکراو لە دەستدرێژیکردنە سەر منداڵان و لەسەندنەوەی ئازادیان بە یاسا قەدەغە بکرێت. کاردانەوەیان بەرامبەر بەم پرسە باوەڕپێنەکراوە. ئەمە "بانگەوازی یاسا و هێز"ە، "پۆل پوتی"ە، "ڕەزا شاهی"یە، "لومپنی"یە، "بگرە و دابخە". وەک ئەوە وایە یەکەمجار بێت گوێیان لە کەسێک بێت کە داوای گۆڕینی یاسا دەکات بۆ بەرگریکردن لە مافێک و دەستبەرکردنی گەرەنتی یاسایی لە دژی نادادپەروەری. دیار نییە کە ئایا دژایەتیکردنیان بە دەستوەردانی حکومەت لە بەرگریکردن لە منداڵان دەبێ بگەڕێنرێتەوە بۆ ئەنارشیزم و سوپەرشۆڕشگێڕایی نوێیان، یان بە پەیوەستبوونیان بە بزووتنەوەی بە حکومەت و پەرستنی بازاڕەوە، کە مەرجێکە بۆ ئەوەی بۆ ئا دیموکراسی لە جیهانی دوای سۆڤیەتدا. بۆچی کەسێک لەم "بزووتنەوەی ژنان و فێمینیست و دژە ڕەگەزپەرستانەی سوید" بە دەستە دیموکراسیە نوێیەکانمانی ڕوون نەکردۆتەوە کە تەواوی خەبات بۆ چاکسازی و نەهێشتنی هەڵاواردن خەباتەکە بە یاسا و بە گۆڕین و هەموارکردنەوەی یاسا و بەکارهێنانی یاسا. بۆچی کەس بۆی ڕوون نەکردۆتەوە کە کرێکاران و ژنانی یەکسانیخواز خەباتیان کردووە

تا پرەنسیپی یەکسانی نێوان ژن و پیاو و مۆڵەتی منداڵبوون و بیمەی بێکاری بخەنە ناو یاساوە تا ئەو دەستانە سوود لە دەستکەوتەکانی وەربگرن. بۆچی کەس پێی نەگوتون کە تەواوی بزووتنەوەی ژنان، بزووتنەوەی مافی مەدەنی لە ئەمریکا، بزووتنەوەی دژە ئاپارتاید، بزووتنەوەی ژینگەپارێزی، بزووتنەوەیەک بوون بۆ گۆڕینی یاسا و وەرگرتنی پشتیوانی یاسا بۆ خواستەکانی خۆیان. یاسا جەنگەی سەرنجی خەباتە بۆ چاکسازی لە کۆمەڵگادا. چۆن دەکرێت پێشوەختە کەسێک کە باس لە پشتیوانی خۆی لە مافی ژنان و منداڵان بکات رابگەیەندرێت؟

ئەو دەوڵەت هیچ نیازێکم بە گۆڕینی یاساکانی وڵات نییە و پێویست ناکات بگۆڕدرێت. باشە ئەمە تێدەگەین، نەزمی نوێ ڤیداوە،سپەنسەرەکانی سویدیش فارسی نازانن، بەڵام ئیتر ناتوانیت هیچ قسەیەکی بەمانا بڵێیت. ئەگەر ئەم بیرکردنەوە ئاگرینانە بگۆڕنەوە کە بە فارسی لە بڵاوکراوەی پەیوەندیدار بە سویدی دەبلاژ کراون، ئەگەر بە هەمان شێوە پییان بڵێن “لەمپنن و پەل پێت” بە بزووتنەوەی فەمینیست کە دەیەوێت یاسا لە بەرژەوەندی ژنان دەربکات، ئەگەر هێرش بکەنە سەر سەندیکاکان بۆچی ئەوان دەیانەوێت کاری منداڵان قەدەغە بکەن، ئەوان، ئەگەر سووکایەتی بە خانەنشینەکان بکەن کە پێداگری دەکەن لەسەر کۆنترۆڵکردنی حکومەت و یاسا و “پۆلیسەکان” لەسەر پاشەکەوتەکانیان لە سندوقەکانی خانەنشینی و ڕێگریکردن لە تەماحکردنیان. ، ئەوا یەکەمین کەسانێک کە داوای لێبوردنیان لە دەکەن ودەرگای دەرچوونیان نیشان ئەدەن، ئەم “بزووتنەوەی فەمینیست و دژە ڕەگەزپەرستانە” ی سوید دەبن.

جگە لەوەش ڕوون نییە بۆچی پەسەندکردنی هەر یاسایەک دەبێ بە “بیگرە و بیبەستە” لێکبدرێتەوە. ترساندنی خەڵک لە ڕێگای مەلاکان و دووبارەکردنەوەی تووتی ئاسای سووکایەتی و درۆی شەڕی ساردیەکانی وڵاتانی ڕۆژئاوا بەرامبەر بە کۆمۆنیستەکان، هەرچەندە زۆر قێزەونە، بەڵام ئەمە چیتر بە زمانەکەیان سەرمان سوڕنابێت.

واقیعەکە ئەوەیە کە پەسەندکردنی یاسای قەدەغەکردنی حیجابی ئیسلامی بە منداڵان، وەک ڕێسا مەدەنییەکانی دیکە، دەبێتە هۆی ئەوەی زۆرینەی ڕەهای خەڵک بە شێوەیەکی ئاسایی ڕەچاوی بکەن. وە لە ئەنجامدا ژمارەیەکی زۆر لە کچان لە بنەماڵە ئیسلامییەکان بەبێ خەباتی ڕۆژانە ڕزگاریان دەبێت لەم دیلەتییە. ئەوەی پێویستە لە حاڵەتەکانی پابەندنەبوون بەم یاسایەوە بکرێت، شتێکە کە پێویستە بە جیا سەرنجی لەسەر بدرێت و لایەنە جیاوازەکانی پرسەکە لەبەرچاو بگیرێت. وەستانی ئۆتۆمبێل لە بەردەم بەلوعەی ئاوی ئاگرکوژێنەوەدا قەدەغەیە و کەس بەهۆی ئەم تاوانەوە “دەستگیرنەکردوە” تەنانەت لە ئێران و ئەندەنوسیاشدا. هەروەها سواربوونی ماتۆڕسکیل بەبێ کڵاوی

سەلامەتی قەدەغەیە و ئەمەش یاسایەک کە دژایەتی ئایینی سیخ و عەمامە دەکات. بەڵام ئەمە هەرگیز نەبوو لە پەسەندکردنی ئەم یاسایە و هیچ سیخێکیش بە "ڕەزاشاهی" یان "پۆل پوتی" یان پلانی "دەستبەسەرداگرتن و بەستنەوەی" سیخەکان ناوی نەبرد. پرەنسیپەکە ئەوەیە کە بە پەسەند کردنی ئەم یاسایە، ڕەسەنایەتی مافی منداڵ و ئەو ڕاستییەی کە ئایین بابەتی تایبەتی و شەخسی دایک و باوکە و نابێت بەسەر منداڵەکەدا بسەپێنرێت و مافە مەدەنییەکانی منداڵەکە سنووردار بکرێت، ڕادەگەیەنرێت و وەک نۆرمێکی کۆمەڵایەتی جەختی لەسەر دەکرێتەوە. وە لە کۆتاییدا پێویستە ئاماژە بەوە بکرێت کە ئەوە دایک و باوکن کە بەرپرسیارن لە پێشێلکردنی ئەم یاسایە نەک منداڵ. منداڵێک کە حیجاب لەبەر دەکات تاوانی ئەنجام نەداوە.

بەڵام بەدیلێکی پێشنیارکراوی ئێمانە چییە؟ ئەگەر بڕیار نییە یاسا دەستێوەردان بکات، چۆن کۆتایی بە کابوسی کچان لە بنەماڵە ئیسلامیەکان بهێنرێت. وەڵام: دیالۆگی ڕەخنەگرانە، ڕێنماییکارانە، "زیادکردنی پشتیوانی بە کچان لە بنەماڵە ئیسلامیەکان"، "زیادکردنی دەسەڵات و بەشداری ڕێکخراو و دامەزراوە جەماوەرییە سەربەخۆکان". بە واتایەکی تر پرسەکە بە کەرتی تایبەت و میکانیزمی بازاڕی ئایدیاکان جێبهێڵرێت. پێویستە ئاسانکاری و "دەسەڵات"ی زیاتر بدرێت بە ڕێکخراوەکانی وەک "گۆقاری ژن و بناژەخوازی سویدی" و "کەسایەتییە تیقییە بەناوبانگەکان" کە دەزانن چۆن "سەرپەرشتی کۆبوونەوەکە بکەن" بە ئەوەی موسڵمانانی میانڕەو بجوڵێنن و ئیسلامی لێبوردە بەرەوپێش ببەن. ئەو شێوازەی کە بینیمان لەگەڵ بەرەنگاربوونەوەی گەشەی بناژەخوازی لە نێو کۆچبەراندا. کچانی بنەماڵە ئیسلامیەکان پێویستە تا ئێستا سەبریان هەبێت، رێز لە مافە دیموکراسیەکانی دایك و باوکی ئایینییان بگرن، بەدەنیاییەوە لە کاتی گونجاودا لە رێگەی بەرنامەی مۆزایکەوە لە ئەنجامی رزگارکردنی ئەو هەوڵانە ئاگادار دەکرێنەوە.

لە خوارەوە دەبینین بنەما "ماددی"یەکانی ئەم جۆرە هەڵوەستە چین. بەڵام بە کەسێک کە ئازاری ڕاستەقینەی بێبەشکردنی منداڵانی ئەم جیلەی ئەم کۆمەڵگایە لە مافە ئینسانیەکانی خۆیان، ئەم بۆچوونانە بێمانا و بێ بەهان. مافی منداڵان دەبێ بە هەمان میکانیزم مسۆگەر بکرێت کە هەموو مافێک لە کۆمەڵگادا زامن دەکات. یاساکە لە بەرژەوەندی نەهێشتنی هەڵاواردن لە دژی کچان لە بنەماڵە ئیسلامییەکان بگێڕدرێت. یاسا پێویستە ئەم کچانە لە دەستدرێژی مەزهەب و ئایینییەکان بپارێزێت. یاسا مافی ئەوە بدات کە ئەم ئەندامە فەرامۆشکراوانەی کۆمەڵگای سویدی کاتێک دەگەنە تەمەنی یاسایی بە ئازادی بڕیار لەسەر ئایینەکەیان بدەن و لەم نێوەندەشدا

هیچ بیروباوەڕ و شێواز و داب و نەریتێکی ئایینی تەنانەت بۆ ئەنجامدانی وێرانکەر و تێکدەرانەشەوە بەسەریاندا نەسەپێنرێت، ئەوەی ئامادە نییە پاڵپشتی ئەم قوربانییە دیارانەی دەستدرێژیکردنە سەر منداڵان و توندوتیژی ژنانە بکات، وبەئەرکی ڕاستەوخۆی یاسا و حکومەت بزانێت، ئەگەر بەڕوونی بیرکردنەوەکەی چەقەکێش نەبێت، بەدەنیاییەوە بەتوانایە لە تێگەیشتن لە سروشتی کێشەکە.

“کەمینە” و ڕێژەیی کولتووری

میحوەری سەرەکی هەڵوێستی ئیسلامی و ڕاستڕەوانەی ئەم بەڕێزانە باسکردنی ڕێژەیی فەرهەنگی و ناوی کەمینەکانە. پەیوەستە لە بەنەیەکی تردا بە وردی باسی ئەم بابەتە بکرێت. لێرەدا پەیوەستە بگوترێ تەزی ڕێژەگەرایی کولتووری و هەموو سیاسەت و میتۆدە حکومی و ناحکومییەکان کە لە ڕۆژئاوادا لەسەری دامەزراون، دیاردەیەکی فیکریی ڕەگەزپەرستی قووڵە. ڕێژەگەرایی ڕۆشنبیری بەرگێکە بۆ دروستکردنی ئاپارتایدێکی هەمەلایەنەی کۆمەڵایەتی، یاسایی، فیکری، سەزداری، جوگرافی و مەدەنی لە نێوان دانیشتوانی وڵاتێکدا، لە بنەڕەتدا لە رووی ڕەگەز و نەتەوە و ئایینەوە و دەرئەنجامەکەی جگە لە دروستکردنی کۆمەڵگە بچوکەکان هیچی تر نییە کۆمەڵگەی “کەمینە” بچووک و دواکەوتوی، غەیرە ئەوروپایی “زەرینە”یەکی سپی پێست و ئەوروپی لە دڵی کۆمەڵگادا بەرهەم ناهێنێت.

دەبێت ئەم پرسیارە بوەستێنرێت. هەموو خەڵکی سوید هاوڵاتیانی خاوەن مافی یەکسانی کۆمەڵگەن و پەیوەستە لە ژێر هەمان یاسا و ڕێسا کۆمەڵایەتییەکاندا بژین. ئەمە بە پێچەوانەی ئەم گروپانە کۆمەڵگا دابەش ناکەین بەسەر زەرینە و کەمینەکانی کولتووری، ئایینی، نەتەوەیی و ڕەگەزی. ئێمە باوەڕمان بە ماف و ئازادیی یەکسان و گشتگیر بۆ هەموو مرۆڤەکان هەیە، کە پەیوەستە هەمووان لێی بەهرەمەند بن، بەبێ گوێدانە ڕەگەز و نەژاد و نەتەوە و هتد. ئێمە خەمان بۆ بەشێک لە هیچ کەمینەیەک نازانین. ئەو منداڵانەی ئەمڕۆ جێگەی سەرنجی ئەم مشتومڕەن، سەر بە هیچ کەمینەیەک نین. ئەمانە منداڵانی دانیشتووی سویدن کە پەیوەستە لە هەموو ئەو ماف و ئازادی و ئاسانکاریانە بەهرەمەند بن کە لە سایەی هەوڵ و ماندووبوونی نەوەیەک لە دوای یەکەکان و مرۆڤە بیرمەندو ئازادیخواز و یەکسانیخواز و پێشکەوتنخوازەکانی ئەم کۆمەڵگایە بۆ منداڵان دابین کراوە کە چێژیان لێ وەربگرن.

لەم مشتومڕەوە لەسەر حیجابی ئیسلامی بۆ منداڵان ڕوونە کە کە بەرگریکارانی ڕێژەیی فەرهەنگی و قەکردنی کەمینەکانن. بۆرژوازی سوید کە کۆچبەران و بیانییەکان بە هەمیشە بە توخمێکی نامۆ بە ئەم کۆمەڵگایە دەزانێت و ئامانجیشی بریتییە لە کۆنتڕۆڵکردن و

کەنترۆڵکردنیان و دوورخستنەوەیان لە میتابۆلیزمی کۆمەڵایەتی سوید بە هەرزانترین شێوە. ڕێژەیی فەرهەنگی لە گۆڕەپانی فیکری و کۆمەڵایەتیدا هەمان ئەو کارە دەکات کە گەتۆیزەکردنەکان* لە کایەی نیشتەجێبووندا دەیکەن. لەم دیوی هاوکێشەکەدا، ئەو کەمینە درەینەیەی کە بەم شێوەیە دروست دەبێت، پێویستی بە خان و شێخ و ڕێنیشاندەر و ڕێکخەر هەیە. ئەوانەی لە جۆر و ڕەگەزی "خۆیان"ن کە یارمەتی کۆمەڵگەی زۆرینە دەدەن لە بەڕێوەبردنی ئەم پێکهاتە کەمینانەدا، ئەوانەی ڕێگری لە گرژی و ئاڵۆزی لە ئەردوگای کەمینەکاندا دەکەن، ئەوانەی دەیانەوێت لە ناو کۆمەڵگەی کەمینەوە ڕێگری لە دروستبوونی کۆمەڵگەیەکی تاک و یەکگرتوو بکەن. چاوەڕوانییەکان بە نزمیی بهێڵنەوە و ئایدیۆلۆژیای ئاپارتاید بە زمان و کولتوری ڕەوایەتی بە کۆمەڵگەی کەمینەکان بدەن.

ئەمە کارێکی شەریفانەیە کە ئەم گروپانە سەریان هەڵداوە بۆی. داوای "دەسەڵات و نفوز" لە حکومەت دەکەن. ئەوان ئاگادارن کە نابێت زیان بە ئایین و ڕێباز و داب و نەریتی ئەم پێکهاتە کەمینەیە و "مافی دیموکراسی پیرۆزیە ئیسلامییەکان" بگەیەنرێت.لە دژی پەسەندکردنی یاسایەکی سەرتاسەری کە بیەوێت دەسەڵاتی سەرچاوە نەریتییەکانی کۆمەڵگە لە ناو کەمایەتییەکاندا سنوردار بکات هات وهاوار بەرپا دەکەن وژەهر دەڕێژن بەڵێنی "پشتیوانی زیاتر" بە کچانی کەمینەکان دەدرێت. ئاشنابوون و پاڵپشتی بەرپرسان و کەسایەتییە ناسراو و خەمخۆرەکانی جیهانی زۆرینە وا دەکات کەمینە شانازی بکات، و تەکبیر و سەڵاوات و ڕەزامەندی خەڵکی ئایینی ئەردوگای کەمینەکان نیشانی دەسەڵاتدارانی جیهانی زۆرینە دەدەن. ئەوان هیوادارن ببنە بەڕێوەبەری ناوخۆیی جیهانی کەمینەکان. ئەوانەی کە پێیان لە هەردوو دونیادا هەیە، لە ناوەنددا جینز لەبەر دەکەن، دەبنە فەمینیست و بە زمانی سویدی ئیدیعای ئازادی دەکەن، و لە ناوخۆیاندا مەزەو باڵا پۆش وعەبا و کڵاو سەڵتە دەپۆشن و بە زمان و قسەی مەلاکانی گوند و منداڵی زیارەتکاران، ئەوانەی کەسانێک کە قسە لە مەدەرنیزم دەکەن و گۆرانی "فەکلی" دەڵێنەوە. هەروەها بە باشی لە کارنامەکەیان تێگەیشتوون و خەریکی دانانی هەموو بەردەکن.

ئامانج لێی دوورخستنەوەی کۆمەڵگەی کەمینە لە کۆمەڵگەی زۆرینە و کەرەنتینە کلتوری و سیاسی و مەعنەوییەکەی. ئامانج لێی ڕێگریکردنە لە دروستبوونی کەشێکی جەمسەری و گرژ. ئامانج لێی ڕێگریکردنە لە "گەشەی بناژۆخوازی لە نەوەی دووەمی بیانییەکان". ئامانج لێی پاراستنی سوێدە لە تیرۆریزمی ئیسلامی.

بەداخەوە نوسخەکەی ئەوان تەنیا دژی کچانی بنەماڵە ئیسلامییەکان نییە، بەڵکو لە راستیدا رێگایەکی تەختە بۆ سەرهەڵدانی تیرۆریزمی

کۆنەپەرستی ئیسلامی لەو کۆمەڵگایانەدا. چەند جار دەبێ بسەلمێنرێت کە ناتوانرێت پاشەکشە بە ئاین وکۆنەپەرستی ئایینی بکرێت بەبێ بەرگریکردنی ڕاشکاوانە لە بەها مرۆییەکان بە ڕوونی لە بەرانبەر ئاییندا. ئەبێ چەند جار بسەلمێندرێت کە ڕێگای ڕێگریکردن لە دڕندەیی ئایینی باج پێدان نییە و هەوڵ دان نیە بۆ ئەوەی ڕووخسارێکی مرۆڤستی لێ دروست بکەیت، بەڵکو بەرەنگاربوونەوەی خورافات و داب و نەریتە ئایینییەکانە. دەبێت چەند جار و بە چ بەهایەک بەیان بسەلمێندرێت کە ئیسلام و ئایین لایەنی پێشکەوتنخواز و جێگەی پشتیوانیان نییە. چەند جار دەبێ بسەلمێندرێت کە تەنیا یەک بەدیلێکی ئازادیخوازی رادیکاڵ و راستەقینە هەیە کە دەتوانێت لە ژێر پێی ئیسلامی سیاسییەوە زەوی ڕامالێت. چۆن لەوە تێناگەن کە ڕێگای ڕێگریکردن لە کۆنەپەرستی و تیرۆریزمی ئیسلامی ئەوە نیە کە لە چوارچێوەی بنەمایەدا شەرعییەت بدەیت بەم چەقبەستوی و تیرۆرە. چۆن تێناگەن کەمینەگەرایی و سیاسەتی ڕێژەگەرایی کولتووری خزمەتێکی بێبەرانبەر و هۆکارە بە کۆنەپەرستی ئیسلام و پاشخانی کۆمەڵایەتی و کولتووری و ژینگەی بۆ راکێشانی هێزەکانی دەڕەخسێنێت.

کێشەکە لەوەدایە کە ئەم جەماعەتانە هیچ چانسێکیان نییە تا ڕێڕەوی ئەم نەوەندگیرییە بگۆڕن، چونکە مامەڵە لەگەڵ نەوەیەکی کۆچبەر دەکەن کە نەک تەنها ئاییندارنین، بەڵکو بە قووڵی دژە ئایین. پرسی حیجابی ئیسلامی بۆ منداڵان کێشە نییە بۆ کۆچبەرانی ئێران. ئەمە ئەو بەشەی ئەو کۆچبەرانەیە کە هاوسۆزییەکی زۆریان بە ژیانی ئەوروپی هەیە و ڕێک لەبەر بێزاری لە ئیسلام هاتوونەتە ئێرە. ڕەنگە ئیسلام پەناهی لەنێو کۆچبەرانی وڵاتانی دیکەدا بتوانێت دوکانی سیاسی کەسێک بۆ ئاوەدانی بهێڵێتەوە، بەڵام ئەم وشانە لە نێو ئەم توێژە کۆچبەرانەدا هیچ کڕیارێکیان نییە. لە لایەکی دیکەوە ئەم ڕاستییە جەخت لەسەر ئەو ڕۆڵە گرنگە دەکاتەوە کە کۆچبەرانی ئێرانی دەتوانن لە داهاتووی کۆمەڵگای سوییددا و لە دیاریکردنی چارەنووسی کۆنەپەرستی ئیسلامی لەم وڵاتەدا بیگێڕن. ئەمە سپێکترەمێکە کە لە لایەکەوە دەتوانێت ببێتە مۆدێلێکی مۆدێرنیزم بۆ کۆچبەرانی دیکەی وڵاتانی بەناو ئیسلامی، لە لایەکی دیکەشەوە دەستێکی کراوەی هەیە بۆ بەرەنگاربوونەوەی کۆنەپەرستی ئیسلامی، چونکە سروشتی مۆدێرنیزمی دەزانێت ئایین و حکومەتی ئایینی زیاتر لە هەموو کەسێک، و دەتوانێت دژایەتی پڕوپاگەندەی ئیسلامی و وەک ڕای کارگەر و لایەنگرانی ڕێژەیی کولتووری پێویستە ڕاستییەکان بڵێن. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لە سوید چالاکانە لە هەوڵدایە بە هێنانی ئەم کۆچبەرانە بۆ مەیدان بۆ بەرگریکردن لە مافی منداڵان و پێشگرتن لە پەرەسەندنی کۆنەپەرستی ئیسلامی و سیاسەتی ڕەگەزپەرستانەی گەتەی

فەرهەنگی.

ئەو پرسەی کە هاتەتە ئاراوە زۆر گرنگە. ئەو جەمسەرگیرییەی کە هاتەتە ئاراوە، واقیعی و قووڵە. تا چەند ژاوەژاو و دیماگۆگی ئەم گرووپانە دەتوانن فەزیحەی سیاسییە نوێیەکەیان چارەسەر بکەن، شتێکی لاوەکییە. گرنگە ئەگەر ئازادیت دەوێت لە بەرامبەر هەموو ڕەگەزپەرستی ئەرگانە دەسەڵاتدارەکانی ئەم کۆمەڵگایانە و تەز و سیاسەتە ڕەنگاوڕەنگەکانیان بۆ دروستکردنی ئاپارتایدێکی کولتووری و کۆمەڵایەتی و دژی هەموو ڕەوتە کۆنەپەرستانە و دواکەوتووەکان و نان بە نرخی ڕەژخەرەکان لە ناو کۆچبەراندا. بە یەکسانی و سکۆلاریزم بە هەموو هێزی خۆیەوە بێنە مەیدان. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لە سوئید پابەندە بەم خەباتەوە. داکۆکی کردن لە مافی کچان لە ژینگەی ئیسلامییەکان و بنەماڵە ئیسلامییەکان بەشێکی دانەبڕاوە لەم خەباتە.

ڕێکخراوەکانی دەرەوەی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئێران – کۆمیتەی سویدی

13ی حوزەیرانی 1997

لە خورداد ١٣٧٦ی خەرمانانی ١٩٩٧ لە ژمارە ٢٤ی ئینتەرناسیۆنالدا بڵاوکراوەتەوە.

کۆمەڵە بەرهەمەکانی مەنسوور حکمەت، بەرگی هەشتەم، لاپەڕە ٣٧٩ تا ٣٩٢

بڵاوکراوەکانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئێران، چاپی یەکەم، تشرینی دووەمی 1997، سوید، ISBN 91-630-5761-1

٢٠٢٢\٧\١٩